

Arca lui Noe - personajul Ion

Romanul ilustreaza generaul prin particular. De asemenea, el transcendentalizeaza cauzalitatea, imaginand finalitatea. Mana romancierului e dirijata de intentionalitate, caci el aseaza intotdeauna sfarsitul inaintea inceputului. In loc sa sesizeze realitatea care e o succesiune de evenimente-inexplicabile si imprevizibile-o priveste ca pe un proces incheiat-explicabil si previzibil ; universul lui nu este real, ci logic.

In viziunea lui Manolescu, romanele realiste si naturaliste sunt mai degraba imagini ale destinului decat ale vietii. Naratorul omniscient este divinitatea centrala a unui sistem. Semnele predestinarii sunt pretutindeni in jurul eroului, in biografia, in faptele sau in trasaturile lui. El nu e liber, e manipulat. I se interzice hazardul, accidentalul, exceptia, in fond singularitatea. Totul anticipeaza, anticipeaza. Nu e o lume a oamenilor, ci a semnelor.

Fiecarui erou (dar si cititorului) "i se fac semne".

Vorbind pana aici de realism obiectiv, la Rebreanu inasa, Manolescu a avut in vedere o acceptiune retorica a termenului ce desemneaza capacitatea naratorului de a influenta direct fictiunea, de a-si lasa personajele sa se prezinte singure, numind-o impersonalitate. Romancierul vrea sa creeze mpresia ca e un observator omniscient al lumii, acest lucru fiind reflectat in special in "Ion".

In "Ion", unde intra in joc fatalitatea cea mai sumbra, cerculk finalist se incheie si romanul se confrunta cu Tragetia. Cand la pagina 15 apare Savista, Oloaga, si din gura ei principalele personaje isi aud rostite numele, cvintetul tragic s-a alcatuit. Hora din primul capitol este o hora a soartei. Batalia dintre Ion si George la carciuma, este ca o repetitie generala in vederea crimei : acestea nu sunt simple semne premonitorii, ci elemente ale unui centru esential al existentei.

Personajele din "Ion", seamana cu niste masive forte ale naturii, existenta lor este privita fara relativism, cuprinsa intr-o temporalitate lenta, ce trece parca deasupra istoriei, ingloband-o in sine.

Manolescu vede in centrul romanului patima lui Ion, ca forma a instinctului de posesiune. Ion este victima innascuta si mareata a fatalitatii biologice. Nivelul conflictului fiind acela natural-biologic, omul psihologic sau moral nu are ce cauta aici. Ion traieste in preistoria moralei, intr-un paradis foarte crud, el e asa zicand bruta ingenua.

Un alt Rebreanu decat in "Ion" apare in "Padurea spanzuratilor". Manolescu gaseste deosebiuri esentiale intre cele doua romane, pronind de la prima pagina a "Pdurii spanzuratilor". Paragraful initial este un fel de punere in tema si exprima nemijlocit pe narator. De la alineatul al doilea inainte, perspectiva se schimba. Acest lucru nu se intampla in "Ion", unde perspectiva ramane auctoriala.